

SAŽETAK KLJUČNIH TRENDOVA I NALAZA IZ SVJETSKOG IZVJEŠĆA O DROGAMA 2026.

Svjetsko izvješće o drogama 2026. potvrđuje da se globalno tržište droga nalazi u razdoblju ubrzanih promjena koje karakteriziraju rast dostupnosti sintetskih droga, širenje tržišta kokaina i metamfetamina te promjene u tradicionalnim obrascima proizvodnje i trgovine opioidima. Iako su droge biljnog porijekla poput heroina, kokaina i kanabisa i dalje prisutne na svjetskom tržištu, sve je više pokazatelja da sintetske droge postaju dominantan izazov za javno zdravstvo, sigurnost i sustave kaznenog progona.

Jedan od najvažnijih nalaza izvješća odnosi se na globalno tržište opioida. Nakon što je Afganistan, koji je desetljećima proizvodio približno 80 posto svjetskog ilegalnog opijuma, uveo zabranu uzgoja opijumskog maka, proizvodnja opijuma gotovo je nestala. Posljedice tog poteza sada postaju vidljive na međunarodnim tržištima. Dostupnost heroina postupno se smanjuje, cijene rastu, a čistoća heroina na pojedinim tržištima opada. UNODC procjenjuje da bi postojeće zalihe opijuma mogle održavati opskrbu još ograničeno vrijeme, no već su prisutni znakovi poremećaja na tržištu.

Istodobno se pojavljuje zabrinjavajući trend širenja sintetskih opioida, osobito fentanila, nitazena i drugih novih sintetskih tvari. Ove droge često su višestruko potentnije od heroina, proizvode se jeftinije i ne ovise o poljoprivrednoj proizvodnji. Zbog toga kriminalne skupine sve češće posežu za sintetskim alternativama. Posebno zabrinjava nagli rast nitazena u Europi, Sjevernoj Americi i Oceaniji. Ove tvari povezane su sa stotinama smrtnih slučajeva, a njihovo otkrivanje dodatno otežava činjenica da se često prodaju kao lažni lijekovi ili se miješaju s drugim drogama bez znanja korisnika. Izvješće upozorava da bi svijet mogao svjedočiti povijesnom prijelazu s tržišta heroina prema tržištu sintetskih opioida, što bi značajno povećalo rizik od predoziranja i smrtnosti.

Drugi dominantan trend odnosi se na kontinuiranu ekspanziju kokainskog tržišta. Globalna proizvodnja kokaina dosegla je rekordne razine te je više nego učetverostručena u odnosu na 2014. godinu. Povećanje proizvodnje prati i rast međunarodne trgovine, pri čemu organizirane kriminalne skupine uspješno pronalaze nove rute i tržišta. Iako najveći broj korisnika i dalje živi u Sjevernoj i Južnoj Americi te zapadnoj Europi, kokain sve više prodire na tržišta Afrike, Azije i jugoistočne Europe.

U Europi je posebno izražen rast dostupnosti kokaina. Povećana čistoća droge, niže cijene i stabilna opskrba doveli su do širenja uporabe izvan tradicionalnih okruženja poput klubova i noćnog života. Kokain se sve češće koristi u svakodnevnim društvenim situacijama, a bilježi se i rast uporabe *cracka* među socijalno ugroženijim skupinama stanovništva. Istodobno, krijumčarske mreže prilagođavaju svoje metode djelovanja. Nakon pojačanih policijskih aktivnosti u najvećim europskim lukama, dio prometa preusmjeren je prema manjim lukama i novim ulaznim točkama, što pokazuje visok stupanj prilagodljivosti organiziranog kriminala.

Treći veliki trend predstavlja daljnje širenje tržišta metamfetamina. Nekada ograničen uglavnom na Sjevernu Ameriku, Australiju i jugoistočnu Aziju, metamfetamin danas bilježi rast gotovo na svim kontinentima. Zapljene ove droge rastu iz godine u godinu, a sve veći broj država prijavljuje porast proizvodnje, trgovine i zdravstvenih posljedica povezanih s njezinom uporabom.

Posebno je zanimljiv razvoj događaja u Afganistanu i jugozapadnoj Aziji. Dok je zabrana uzgoja maka snažno pogodila proizvodnju opijuma, čini se da proizvodnja metamfetamina nije značajno smanjena. Laboratorijska proizvodnja metamfetamina omogućuje proizvođačima veću mobilnost, prilagodljivost i lakše prikrivanje aktivnosti pa se regija sve više pojavljuje kao novi izvor metamfetamina za međunarodna tržišta. Istodobno, sve veći broj europskih i afričkih zemalja bilježi znakove razvoja domaćih tržišta ove droge.

Izvešće također naglašava rastuću važnost novih psihoaktivnih tvari (NPT). Tržište se odlikuje velikom dinamikom i sposobnošću brzog prilagođavanja regulatornim mjerama. Proizvođači kontinuirano razvijaju nove kemijske varijante kako bi zaobišli zakonske kontrole. Time se povećavaju izazovi za sustave ranog upozoravanja, laboratorije i zdravstvene službe, koje često nemaju dovoljno podataka o učincima novih tvari. Sve češće se bilježe slučajevi u kojima korisnici konzumiraju tvari potpuno drugačije od onih koje su namjeravali kupiti, što povećava rizik od akutnih trovanja i smrtnih ishoda.

Uz promjene na tržištima pojedinih droga, UNODC upozorava i na šire promjene u funkcioniranju kriminalnih mreža. Organizirani kriminal koristi globalizirane logističke lance, kontejnerski promet, digitalne komunikacijske platforme i tehnološke inovacije kako bi povećao učinkovitost krijumčarenja. Trgovina drogama sve je više povezana s drugim oblicima kriminala, uključujući pranje novca, korupciju i nasilje, što dodatno ugrožava sigurnost i stabilnost država.

Zaključno, Svjetsko izvješće o drogama 2026. ukazuje na to da se globalni problem droga nalazi u fazi duboke transformacije. Tržišta postaju sve kompleksnija, sintetske droge preuzimaju sve važniju ulogu, a organizirane kriminalne skupine pokazuju iznimnu sposobnost prilagodbe. Istodobno raste potreba za uravnoteženim pristupom koji kombinira prevenciju, liječenje, smanjenje šteta, međunarodnu suradnju i učinkovite mjere kaznenog progona. Posebnu pozornost u nadolazećim godinama bit će potrebno posvetiti sintetskim opioidima, rastu tržišta kokaina i metamfetamina te razvoju sustava ranog upozoravanja kako bi se pravodobno odgovorilo na sve brže promjene na globalnom tržištu droga.

Cjelokupno Svjetsko izvješće o drogama 2026. dostupno je na sljedećoj poveznici: <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/world-drug-report-2026.html>.